אלא אי אבוה דאמיה מיוסף אמה דאמיה

מיתרו אי אבוה דאמיה מיתרו אמה דאמיה

מיוסף דיקא נמי דכתיב מבנות פומיאל תרתי

שמע מינה אמר רבא הנושא אשה צריך

מאבג מיי׳ פ״י מהל׳

. ומס׳ סופרים פט״ו ה״יז. נ) נמט סופרים פט דהין. 2) נא"ל שם ויאמרו לון, ג) נס"ח: כומר, ד) פסחים קיג. ע"ש, ה) לפ גי׳ החוס׳ ז"ל גשוט, ו) [צכל הכחובים איתא משה], ז) הג"ה, ה) נס"א: כומר, בס"ח: כומר,
ט) בנוסחאות שלפנינו אימא
ויטשון וכן אימא בממורגמן
ולע"ק], י) [ל"ל ואימא אי

ה"ק ואלעזר לקח לו אשה מבנות

פוטיאל כלומר שאשתו נולדה מיתרו

ומיוסף ומהשתא מלינן למימר שדור

רביעי או דור חמישי היה פנחס לבת

יתרו ולא היה קרוב ליתרו כיהונתן

בן גרשם ולהכי אהני מה שדבק

אהרן בטובים. ואותו זקינו של פנחם

מלד האם שדבק ביתרו ואעפ"כ ילא

ממנו פנחם ליכא לאקשויי מיניה למאי

דבעינן למילף ממשה שיצה ממנו

יהונתן שהרי פנחם היה רחוק מיתרו

יותר מיהונתן: אבוה דאמיה מיוסף.

ואמיה דאמיה נפקא מיתרו כגון

מבניו של יחרו או מבני בניו. וליכא

למימר אמה דאמיה מיתרו בת יתרו

ממש דאם כן קרוב הוא ליתרו

כיהונתן ולא ילפינן ממשה ומאהרן

מידי: אבוה דאמיה מיתרו. מבנות

יתרו. יונראה בעיני דה"ג אלא אי

אבוה דאמיה מיוסף כו' ואאמה של

אם פנחם קאי וה"ק אי אבי אמה של

אשת אלעזר מיוסף כו׳ דהשתא הוה

ליה לפנחם דור אחד רחוק מיתרו

יותר מיהונתן: פוטיאל תרתי משמע.

מדלא כתב פוטאל בלא יו"ד הלכך

שני פיטויים דרשינו שפיטפט ושפיטם.

אי נמי מדכתיב מבנות דמשמע משתי

בנות של פיטפוט ופיטום מדלא כתיב

בת פוטיאל כן נראה בעיני: שיבדוק

באחיה. שהבנים דומין לאחי האם

כדלקמן: מלמד שבדק באחיה. לפי

שהיתה אחות נחשון שהיה נשיא למטה

יהודה מתוך חשיבותו לכך לקחה:

ויסורו שם וגו'. ביהונתן בן גרשם

מיירי בפרשת מיכה: ויאמרו לו. שבט

הדני שבחו שם: ישכיר עלמו כו'.

אלא שלא יהא לבו לע"ו: שהיא זרה

לו. הוא חשוב והמלאכה נמבזה

תורה אור השלם

איכא בן ולמ"ד כסדרן כתיבין,

וַיָּקָּח אָהַרן אַת אַלִּישַׁבַע 1 בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה ותלד לו את נדב ואת אביהוא את אלעור ואת איתער: שמות ו כג בתה עם בית מיכה בת מיכה עם בית מיכה והמה הכירו את קול הנער הַלָּךְי וְיְּטְּרוּ לְּם וְיְאַמְּהוּ לּוּ מִי הֲבִיאָרְ הֲלֹם וּמְּה אָתְה עשׁה בָּוָה וּמָה לְּךְ פֹּה: שופטים יח ג נִיאמֶר אַל תְּקְרֵב הֲלֹם [3] נִיאמֶר אַל תִּקְרֵב הֲלֹם

שׁל גְעֶלֶיף מֵעַל רְגְלֶיף כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלְיו אַרְמֵת לְדָשׁ הוּא:

שמות ג ה זָר אַלְיו יִיְ מַה זָה 4 וַיֹּאמֶר אַלְיו בידר ויאמר מטה: שמות ד ב

שמת דב 5 וְאָתָה פּה עָמֹד עִמְּדִי וְאַדְּבְרָה אַלֶּיְרָ אַת כְּל הַמִּצְוָה וְהַחָּקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשָׁר תְּלַמְּדֵם וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשָׁר תְּלַמְּדֵם וֹעֲשׁוּ בָּאֶרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְהֶם לְרִשְׁתָה:

דררית ה רז וּשְׁבָאַל בֶּן גַּרְשׁוֹם בֶּן משה נגיד על האצרות:

דברי הימים א כו כד דברי הימים א כו כד ז וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר 7 ל אמר איש פּי יָמוּת וּבֵן אַין לוֹ וְהַעֲבַרְתָּם אֶת נַחֲלְתוֹ לְבָתוֹ: במדבר כז ח

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה וטול וכו׳ בתלמיד חכם שיש: (כ) ד"ה ה"ג ולא וכו' ואית דגרסי נמי:

מוסף רש"י

י פשוט נבילתא. הפשט עולה (פסחים קיג.) פשוט עולה נשכל (רשב"ם שם).

מוסף תוספות

א. דהיינו צפורה אימיה דגרשום. ליטנ״6, ב. כי מתוך טרדתו פושע בחולים. שס. ג. [אבל] אליביה דמ״ר לאו כסדרן לתיבי, כיון שאנו צריכין לשנות סדר המקרא, גם בזה נוכל לשנות דבן ובת יירשו כחדא. שיטמ״ק גשס תום׳ הרא״ש.

אלא אי אבוה ראמיה מיוסף אמה דאמיה מיתרו. וח״ת ח״כ היחך אלא אי אבוה דאמיה כו'. אלא לעולם לאו מבת יתרו ממש נולד פנחם בן טובים טפי מיהונתן שהרי אימיה דאמיה דפנחם פנחם שהרי גם מיוסף היה כדדרשינן לקמן פוטיאל שני פיטפוטין מיתרו אתיא כי היכי דאמיה דאבוה דיהונתן מיתרו אתיא" וי"ל משום משמע מיוסף שפיטפט בילרו ומיתרו שפיטם עגלים והלכך אי אפשר שתהא אמו בת יתרו ממש דמה ענין בת יתרו אצל שבט יוסף אלא שיהונתן היה מלד האב שהיה אביו בן בת יתרו ופנחם מלד האם:

נשוב נבילתא גרסינן בערוך והוי כמו פשוט כי ההיא דחלק (סנהדרין דף ק:) לא תנטוש גילדנא מאוניה דלא ליזיל משכיה לחבלא פירוש דג ששמו גילדנה הל תתחיל לפשטו מאזנו פן ילך העור לאיבוד ואע"ג דהתם נטוש והכא נשוט רוב פעמים מתחלפין האותיות בענין זה כמו (פסחים דף ל:) אין טשין התנור באליה דהוי כמו אין שטין כמו וטח את הבית ומתרגם בירושלמיש וישוטון ית ביתא (ויקרא יד): ולא תימא בהנא אנא. מפר"ת ולא תימא אני רב כהנא שאני חשוב ולא מפני שהיה כהן דלאו כהן הוה כדאמרינן בהזרוע (חולין דף קלב. ושם ד"ה רב) רב כהנא הוה אכל בשביל אשתו ובפ׳ אלו עוברין (פסחים דף מע. ושם) אמר רב כהנא אי לאו דנסיבי כהנתא לא גלאי אמרו לו מלמידיו והא למהום תורה גלית אמר להו לא גלאי כדגלו אינשי שגלה ע"י דשמטיה לקועיה דההוא גברא וכן מפר"ת ההיא דערבי פסחים (דף קיג. ושם) לא תדור במתא דרישא אסי כלומר שאתה בעלמך תהיה ראש ששמך רב אסי שלא תחבטל מחמת זרכי לבור ולח כמו שפירש רבינו

שמואל דרישא אסי רופאב: ושבואל כן גרשם כן משה. ה"ג משה שאין לקרותו

על שם מנשה שהרי כבר שב בכל לבו ויש דגרם בן מנשה וטעמא לפי שחזר לקלקולו כדפ״ה:

מעמא ראין לו בן הא יש לו בן [בן] קודם. נראה לרשב"א דכל הסוגיא אליבא דמ"ד שלא כסדרן כתיבי מדפריך רב פפא בתר הכי י (ולמ"ד כסדרן כתיבי ואימא אי

איכא בן) למה יש לנו לשנות קראי מכי היכי דכתיביג ועוד דקאמר ליה אביי איצטריך קרא לאשמועינן דמאן דלית ליה אלא וכו׳ ופ״ה ואמאי כתב ובן אין לו והעברתם את נחלתו פשיטא ולשתוק מיניה והכי איבעי למכתב איש כי ימות וזרע אין לו וגו' ואי אליבא דמ"ד דכסדרן כתיבי היכי נשתוק קרא ולא ליכתוב והעברתם את נחלתו לבתו הא אינטריך למידרש במקום בת אתה מעביר נחלה מן האב וליכא למימר דאביי דייק מדלא כתיב ואיש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו דא"כ מאי פריך ודלמא קמ"ל דבת נמי בת ירושה היא דמ"ת הכי הוה מלי למכתב ולא ליכתוב ובן אין לו אלא ודאי אליבא דמ"ד שלא כסדרן כתיבי אתיא דלדידיה לא אינטריך והעברתם ואע"ג דמוקי והעברתם לכדרבי שאין לך מעביר נחלה כו' אין זה לורך שום דרשה ולא אשמועינן שום חידוש אלא דלגבי בת שייך לשון העברה ור"י אומר דאפילו למ"ד דכסדרן כתיבי אתיא ואביי דריש מדלא כתיב איש כי ימות והעברתם את נחלתו לבנו דהוה מלי למידרש במקום בן אתה מעביר נחלה מן האב כו' והוה ידעינן דבן ובת שוין הואיל ומלינו במקום אחר שהיא בת ירושה:

שיבדוק באחיה שנאמר יויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון ממשמע שנאמר בת עמינדב איני יודע שאחות נחשון היא מה תלמוד לומר אחות נחשון מכאן שהנושא אשה צריך שיבדוק באחיה תנא שמה (שמה בנים דומין לאחי האם 2ויסורו שמה היוב בנים דומין ויאמר) מי הביאך הלום ומה אתה עושה בזה ומה לך פה אמרו לו לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה 3אל תקרב הלום לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה ימה זה בידך לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה זואתה פה עמוד עמדי תעשה ייכהן לע"ז אמר להן כך מקובלני מבית אבי אבא "לעולם ישכיר אדם עצמו לע"ז ואל יצמרך לבריות והוא סבר לע"ז ממש ולא היא באלא ע"ז עבודה שזרה לו ייכדאמר ליה רב לרב כהנא סגנמוש נבילתא בשוקא ושקול אגרא ולא תימא גברא רבא אנא וזילא בי מילתא כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר מינהו על האוצרות שנאמר יושבואל בן גרשם בן יימנשה נגיד על האוצרות וכי שבואל שמו והלא יהונתן שמו א"ר יוחנן ששב לאל בכל לבו: והבנים את האב: מנלן דכתיב יאיש כי ימות וגו' מעמא דאין לו בן הא יש לו בן בן קודם אמר ליה רב פפא לאביי אימא אי איכא בן לירות בן איכא בת תירות בת איכא בן ובת לא לירות ולא האי לירות ואלא האי

> ומכוערה אלא שאין בה איסור: נטוש. הפשט: וטול אגרא. כלומר הפשיטנה בשכר בשוק לעין כל ואין כאן חילול השם כלל ולא קרינא ביה ומשניאי אהבו מות [משלי ח] דדרשינן ליה במסכת שבת (דף קיד.) (ה) בתלמידי חכמים שיש רבב על בגדו אבל לעשות מלאכה להתפרנס אין כאן גנאי: ה"ג ולא חימא גברא רבא אנא. ואית כי דגרסינן נמי ולא חימא כהנא אנא כהן אני וחשוב וגנאי לי הדבר: והלא יהונתן שמו. שלא היה לו לגרשם בנים כי אם זה בלבד כדכתיב בדברי הימים וא כגן ובני גרשם שבואל הראש: ששב לאל בכל לבו. עכשיו שהיה לו ממון הרבה. ואי משום דכתיב [שופטים יח] ויהונתן בן גרשם בן מנשה הוא ובניו כהנים לשבט הדני עד יום גלות הארץ ואמרינן בסדר עולם עד יום שגלה מטה דן ופסלו של מיכה עמו כך מפורש בפרק בתרא דברכות ירושלמי [ה"ב] מתיבין ליה והכתיב עד יום גלות הארך אמרי כיון שמת דוד עמד שלמה והחליף כל הסנקליטין והחליפו עמהן חזר לקלקולו הראשון הה"ד [מ"א יג] ונביא אחד זקן יושב בבית אל אמרין הוא הוה וקבעי התם כהן לע"ז והאריך ימים אמרי ע"י שהיתה עינו לרה בע"ז שלו כילד הוה בר נש מייתי ליה תור או אימר או גדי לע"ז והוה

ודלמא א"ל פייסיה עלוי והוא אמר מה מועילה לך לא אכלה ולא שותה לא מטיבה ולא מריעה א"ל ומה נעביד א"ל זיל איימי לי חדא פינך דסלת ועשר ביעין עלוי ואנא אפייס לה עלך וכיון דאזל ליה אכיל לון אמא חד בר פחין ואמר ליה כן אמר ליה אם אינה מועילה כלום מה את עביד הכא אמר ליה בגין חיי וכיון שעמד דוד כו': והבנים אם האב מנלן. דהבנים קודמים לבנות מדלא קחני הבנים והבנות את האב. ומיהו בנות נוטלות עישור נכסים כתקנת חכמים במס' כתובות (דף פת): **דכסיב איש** כי ימום ובן אין לו וגו'. והוה ליה למכתב איש כי ימות ובן ובת אין לו אי נמי איש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו ולבנו: **טעמא דאין לו בן.** עם הבת הא יש לו בן ובת הבן קודם: א"ל רב פפא לאביי אימא. דהכי אשמועינן קרא איכא בן בלא בת לירות בן איכא בת בלא בן תירות בת איכא תרוייהו בן ובת לא האי לירות כו' כדמפרש לקמיה [ע"ב] לא האי לירות כולו ולא האי לירות כולו אלא כמדא ירחון דה"ק קרא איש כי ימות ובן אין לו עם הבת שיירשו שניהן כאחת אלא בת יחידית בלא בן יש לו והעברתם את הנכסים לבתו הא איתנהו תרוייהו יירתון כחדא:

דיקא נמי. דמתרוייהו אתא מיוסף ויתרו: דכתיב פוטיאל. מלא שני פוטיאל דפוטי משמע תרתי מיוסף יקאב הלום ומה אתה עושה בזה ומה לך פה . כלומר כולי האי וכו': נשוט. כמו פשוט: מינהו. לאותו לוי: פים'

רבינו נרשום